

AMERIKA HANGJA

Irta: Ehrenburg Ilija

Ez év februárja óta a newyorki rádió orosznyelvű híreket közöl; a műsor címe: »Amerika hangja«. Newyork az új hallgatókhoz fordulva kijelenti: »Marshall külügyminiszter azt mondotta: az USA-nak az a hivatása, hogy az egész világon a hamisítatlan igazságot terjessze. Smith, az USA moszkvai követe, ezzel kapcsolatban annak a reményének adott kifejezést, hogy rádióadásaink elősegítik majd a kölcsönös megértés ki-fejlődését a Szovjetunió és Amerika népei között.« Ez a kijelentés reményekkel töltött el engem. Véleményem szerint tényleg szükséges e két nagy nép közötti barátság és kölcsönös megértés fejlesztése. Habár tudtam, hogy az amerikai rádió munkatársai életüket nem annyira a »hamisítatlan igazság« terjesztésének szentelik, mint inkább a Heinz-féle mártás és a »Chesterfield« cigaretta reklámjának, mégis megörültem, gondolván — lehet, hogy ezt az ügyet becsületes emberekre bizzák.

A newyorki rádió egyik első adását az amerikai sajtónak szentelte. Egy Tomy Tamara nevű, orosz anyanyelvű, de lélekben amerikai hölgy így csevegett: »Egy amerikai újságíró elsősorban megfigyelő, történész, szociológus és hadász, ugyanakkor pedig kedvelője az irodalomnak és művészetnek... Nemsokára Moszkvába utazik egy amerikai újságíró-csoport. Mi különbözteti meg az újságírókat a diplomataktól? Nincsenek olyan kifogástalanul öltözködve, kalapjuk néha gyűrött... Sok újságíró olyan tekintélyes, akár a hollywoodi filmszillagok... Az újságírók munkája barátságos verseny formájában folyik... Néha nem kapsz a vendéglőben szobát, sőt bombázás, fegyveres felkelésbe kerülsz, vagy másvalamilyen kényes helyzetbe keveredsz... Az újságíró legnagyobb előnyeinek egyike a mozgási szabadság. Az úgyanannál a lapnál dolgozó munkatársak nem válogatják ki maguk a témát, kötelesek a vezetőség utasításait követni... A külföldi tudósítók egyik tulajdonsága a tárgyilagosság. A lapok megkövetelik, hogy a tudósítók a valóságot írják meg azokról az államokról, ahol tartózkodnak.«

Megmondom őszintén: sajnálom ezt a Tomy Tamarát: Newyorkban tartózkodik, a vezetőség ott van a szomszédban, s ő maga is bevalotta, hogy a »vezetőség utasításait követni kell«. Ez mindennapi dolog, nem akarok belekötni. De Tomy Tamara mégis túlzásokba bocsátkozott.

Hisz maguk az amerikaiak lenézik a legtöbb újságírójukat, akik csak a botrányokkal, a szenátorok és színészek magánéletének leírásával, zsarolással és olcsó szenzációkkal foglalkoznak. Nagyon kevés itt a »tekintély«.

A Hearst-lapok munkatársának erkölcsi színvonala olyan alacsony, hogy a párizsi boulevard-lapok újságírója hozzá képest akadémikus. Az amerikai átlag-újságíró számára a nép örömei és bajai nem egyebek szenzációnál.

Ezt beismeri Tomy Tamara is, amikor a bombázásról, felkelésről vagy »más kellemetlen helyzetről«, mint a zsufolt vendéglőhöz hasonló kellemetlenségekről beszél. Sok amerikai újságírónak nemcsak a kalapja gyűrött, hanem a lelkiismerete is. Az, ami Tomy Tamara szerint »barátságos verseny« — az a valóságban a kis ragadozók vételkedése. Az egyik tekintélyes a másik benzinjébe vizet önt, autója kerekéből kiereszti a levegőt. Emlékszem, hogy a »versenyzőket« egyszer kötözőhelyre kellett szállítani — annyira verekedtek...

A lapok az Egyesült Államok közvéleményét tudósítóik szenzációsvívirataival gyűrják meg. Ezek a »megfigyelők« Nankingban vagy Pá-

rizsban, Teheránban vagy Berlinben ülnek és az amerikai olvasók megtevesztésével foglalkoznak.

Híába keressük a tárgyilagosságot akár a Hearst-lapoknál, (társágban éppúgy nem beszélnek róluk az amerikaiak, mint a züllött nőkről) akár a felette becületes »New York Times« tudósításaiban, amely tudósításokat, az »Amerika hangja« nap mint nap idéz. Alkalmam volt a »New York Times« kiadójának hivatalában Mussolininek sajátkezű ajánlásával ellátott arcképet látni, — ez ereklye is, program is. Egy nagy amerikai lap tudósítója valami olyat mondott nekem, hogy »nagyon nehéz a munka, amikor hetekig nem kapom meg saját lapomat. Én nem is tudom hogyan írjam le az eseményeket...« Igen, a külföldi tudósítók nem figyelik annak az országnak az életét, ahol tartózkodnak, hanem kizárólag »boss«-uk — gazdájuk, vagyis Tomy Tamara kifejezésével élve, »vezetőségük« arckifejezését lesik.

A könnyelmű Tomy Tamara csevegésének azért szenteltem annyi helyet, mert az »Amerika hangja« adásait a legsilányabb amerikai lapok mintájára szerkesztik.

Ezen adások szerzői megfélemedeznek arról, hogy a szovjet hallgató nem »broadway-i fickó«, aki minden szenzációnak bedől. Az »Amerika hangja« azt közli, hogy az összes amerikai rádióállomások — magántulajdont képeznek; a műsört pedig különböző cégek fizetik, mert a zeneadások után és beszédek előtt a bemondó izzadság elleni szereket és új rágógumikat hirdet. Az orosznyelvű adásokban nem hirdetnek ugyan porszívókat és nadrágtartókat, ezeket nem is kereskedelmi vállalatok fizetik.

Az »Amerika hangja« a legkevésbé keresett árút — az amerikai reakciót hirdeti.

Az amerikaiak természetesen megkísérlik a dolgok költői kitérésekkel való enyhítését; ebből kitűnik rossz izlésük és lényüknek némi vad-sága. Az »Amerika hangja« március 9-én azt tancsolta a divathölgyeknek, hogy ötsenek egy üveg sört a fejükre, frizurájuk megóvása céljából. Március 26-án jelentette: »Fiatal lányok számára szórakoztató ujdonsággként megjelentek az ujjakra erősíthető fémbetűk, amelyek titkos beszélgetések folytatására használhatók.«

Az »Amerika hangja« megemlítette, hogy a háború után az amerikai egyetemeken sok házaspár tanul. Ez érthető és nem is csodálkozunk rajta. De furcsa érzés fogott el akkor, amikor a bemondó élénken bejelentette: »Ez a szülések növeléséhez vezet, erkölcsileg és szellemileg előnyös hatást gyakorol az egyetemi hallgatókra.«

Ha a házasság kedvzően hat az amerikaiak szellemi képességeire, az orosznyelvű adások összeállításával valószínűleg nőtlenek és hajadonok foglalkoznak.

»Ugyanilyen sületlenség az, ha az »Amerika hangja« művészetéről cseveg: ezen is a »businessman« szellemét lehet érezni: Pavlovát, az elhunyt ballerínát »a balett nagyágyújának« (szó szerint: »nagykutyájának«) nevezi — ez a tözsdealkuszok bókja. Csajkovszkij zenéjének amerikai sikerére a zenekritikus a következőképpen mutat rá: Előfordul, hogy egy hírneves virtuóz Csajkovszkit hajszolva, azzal a kéréssel fordult a zeneszerzőhöz: »Idefigyeljen, nem tud ön egy Csajkovszkij-hangversenyt szerkeszteni?«

Mindez — a női frizurák és Csajkovszkij — csak bevezetés. »Az USA hangja« kísérletet tesz az amerikai politika megindolására. Két embert magasztal: Washingtont és ...Fordot. Wasintgont »talpig virginiai földbirtokos«-nak állítja be. »Tulajdonságai — józan, takarékos és gazdálkodásra hajlamos.« Az ember azt hinné, hogy nem is a forrada-

lom hadvezéréről, hanem a Middle-West valamilyen nagyparasztjáról beszélnek. A reakciós és spekuláns Fordot feldicsőítik: »Élete utolsó évéig nem ismerte el a szakszervezeteket, mert úgy vélekedett, hogy a munkások megelégedettek és nem szorulnak védelemre a kizsákmányolás ellen«. Az »Amerika hangja« Forddal párhuzamosan ünnepli a »gyárosok szövetségét« is. »E szövetség feladata: a sztrájkokat megtiltani és általában annyira korlátozni a szakszervezet jogait, amennyire csak lehet; helytelen lenne azonban a szervezet tevékenységét fasiszta vagy munkásellenes politikának nevezni«. »Ezek a naiv emberek úgy vélik, hogy a szovjet hallgatók azt mondják majd: »Az amerikai tőke politikája progresszív, a munkások mellett száll síkra.«

Az »Amerika hangja« dicséri az amerikai alkotmányt azzal az állításával, hogy ez az alkotmány minden polgárnak »fajra való tekintet nélkül« egyenlő jogokat biztosít. Az adás szervezőjének naivitása megint csak megható: valóban azt gondolják, hogy mi nem ismerjük a négerek helyzetét az Egyesült Államokban?

»A színesek lelkiismereti szabadságáról« beszélnek. Hogyan vélekednek arról hogy szabad-e színeseknek üzletben cipőt próbálniok? A négereket Délen ettől a szabadságtól megfosztották. Hirdetik a »személyi sérthetetlenséget«, és Délen a fehér nemcsak büntetlenül ütheti a feketét, de büntetlenül meg is erőszakolhatja a néger nőt. Ha én a rádió ilyen rosszul tájékoztató bementője lennék, mindenről beszélnek — autókról, jégszekrényekről — csak éppen egyenjogúságról egy szót sem ejtenék. Egy jacksoni fajkutató azt mondta nekem: »A négerek alacsonyabbrendű faj, hazudnak és mivel feketék, képtelenek elpirulni«. Amerika — a csodák országa, ott sok ember, aki ugyan fehér, nem tudja mit jelent az: a szégyentől elpirulni. Nem azért, mert nem hazudnak, hanem azért, mert a hazugságot nem szégyenlik.

Newyork a néger iránti szeretetét meg akarja mutatni a szovjet polgároknak és e célból néger dalokat tűz műsorra. Kár, hogy nem közvetítik. »Az idegen szülöttje« című tragikus dalt, amely egy néger lincseléséről szól. ...

»Az USA hangja« hangsúlyozza, hogy Amerikában minden pártnak megvan a működési szabadsága. Valószínűleg ennek az állításnak az igazolására adnak részletes közleményeket a kommunisták üldözéséről.

Március 13-án »Shwellenbch munkaügyi miniszter kijelentette, hogy véleménye szerint az Egyesült Államokban be kell tiltani a kommunista pártot«.

Március 24-én »Truman elnök rendeletet adott ki, miszerint az összes állami tisztviselők lojalitását felül kell vizsgálni. ... Nem lehet megengedni azt, hogy állami tisztviselők kül- vagy belföldi kommunista csoportosulásokhoz tartozzanak vagy azokkal együttérezzenek.«

Március 27-én »a veteránok szervezetének képviselői kijelentették, hogy a kommunisták és követőik lényegében egy külföldi állam ötödik hadoszlopát képezik«.

Március 31-én »a bizottság kimerítő jelentést állított össze, amelyben bizonygatja, hogy a kommunista párt az egész világot átfogó forradalmi összesküvésnek Moszkva egyenes utasításai szerint ténykedő része«.

Mindezek a kérdések végeredményben elsősorban az amerikaiakat érintik. Csak azt akarom megjegyezni, hogy éppen az »Amerika hangja« magyarázza az amerikai véleménynyilvánítási és pártszabadság lényegét. Könnyen rájöhethünk arra, hogy a reakciósok részéről nemcsak a kommunistákat fenyegeti veszély, hanem azokat is, akiket ők a kommunisták »követői«-nek neveznek, vagyis az egész haladó Amerikát.

De amikor az »Amerika hangja« nemcsak az amerikai kommunis-
tákról, hanem Moszkváról is beszél, már nem intézhetjük el a dolgot
ironikus mosollyal.

Göring és Göbbels öngyilkosok lettek, Rosenberget és Ribbentropot
felakasztották. Ezek az urak tehát szervezői jogaikat a newyorki rádió-
tól már nem követelhetik.

Máskülönben is jól tudja mindenki, hogy a Moszkva vezetése alatt
álló »világösszesküvés« — hitlerista találmány. Az »Amerika hangja«
plagizál. A szovjet emberek megmentették a világot a fasiszta veszély-
től — megmentették még a newyorki adások szerzőit is. Ezek most kü-
lönös módon adnak kifejezést hálájuknak: egyáltalán nem gyöngédnek
mondható rágalmakat kürtölnek világgá és amellet még a »Szovjetunió-
és az Egyesült Államok népei barátságának fejlesztéséről« beszélnek.
Furcsa fogalmaik vannak a barátságról!...

Március 29-én az »Amerika hangja« jazzon kívül egy elkopott le-
mezt: »A kommunizmus elleni kereszties hadjárat«-ot is közvetíti. A
newyorki adó egyetlen napon sem mulasztja el annak elbeszélését, ho-
gyan folyik a kommunizmus és a haladó szervezetek elleni »kereszties
hadjárat.«

Március 15-én »Belgiumban kommunistáktól mentes kormányt ala-
kítottak«.

Március 21-én (némi melankóliával): »A kommunisták egyelőre meg-
maradnak a francia kormányban«. Milyen nagy fontosságot tulajdoní-
tának annak az »egyelőre«-nek!

Március 24-én: »Marshall és Bevin beszédét Németországban meg-
elégedéssel fogadták. A katolikusok, liberálisok és szociáldemokraták a
szocialista egységpárt nélkül tanácskoznak.«

Március 27-én: »A kínai kormány a kommunista pártot törvényen-
kívül helyezte.« Line volt lengyelországi USA követ kijelentette, hogy
»az amerikai lengyel kapcsolatokat jobban szolgálja akkor, ha Ameri-
kában propaganda-hadjártot indít a demokratikus Lengyelország ellen.«
»Az USA elutasította Jugoszlávia élelem iránti kérését.«

Van azonban egy ország, amelyről az »Amerika hangja« szívetre-
pesztő hangon beszél; ez a monarchista Görögország. Közleményeket
adnak Truman beszédének visszhangjáról. A szovjet hallgatók valószí-
nűleg megrendülnek, amikor arról értesülnek, hogy a »Denver Post« cí-
mű coloradói lap kijelentette: »az USA Görögországnak és kormányának
segéllyel való megmentésére készül. Az »Amerika hangja« azonban meg-
fedkezik ama számtalan tiltakozásról, amelyekkel magában Ameriká-
ban is ellenzik a görög-ultra-reakciók segélyezését. Leereszkedő han-
gon megjegyzi, hogy »Butler doktor kételyének adott kifejezést azzal
kapcsolatban, hogy Henry Wallace illetékes-e külpolitikai kérdésekben.«
Az lenne csak érdekes, ha a coloradói »Denver Post« sokkal illetéke-
sebb lenne!...

Miért is nyugtalanodik Franco: ha a newyorki rádiót hallgatja,
megtudja, hogy ő kifogástalan »demokrata«, sőt még pénzt is kaphat.
Csak be kell állni a sorba a pénztár előtt, mert a sor ugyanolyan hosz-
szú, mint az amerikai imperialisták fogai. Március 21-én az »Amerika
hangja« közli, hogy az Egyesült Államoknak szándékában áll: »megvé-
deni a demokráciát a Dardanelláktól a kínai tengerig terjedő széles öve-
zetben.« Március 25-én metudjuk, hogy Görögország és Törökország
után Korea és Kína következik. Azt suttogják: »Szegény éhes görögök«.
Március 25-én viszont megmondják nyíltan, hogy a Görögországnak ki-
utalt 300 millió dolláros kölcsönből »150 millió dollárt a felelők (azaz a
görög nép) elleni harc folytatására kell fordítani.«

Kár, hogy az »Amerika hangja« nem beszél a »keresztes hadjárat« és »a demokrácia védelme« igazi indító okairól. A menüt ismerjük. Érdekes diagnózis: honnan ered e beteges étvágy? Miért nem beszélnek kevesebbet a szent vezérelvekről és miért nem ejtenek legalább egy pár szót a kóolajról?...

Az »Amerika hangja« szerzett magának egy embert, akinek a következő tréfás gúnynevet adta: »Georg Georgievics Otvjetov« (Válaszoló György). E »Válaszoló György« válaszol a kérdésekre. S amennyiben kérdések nincsenek, úgy saját maga talál ki kérdéseket és felel rájuk: A március 18-i adás a következő fontos kérdéssel foglalkozott: »A háború folyamán a kormány ellátta a hadsereget rágógumival. A közelmultban feltalálták a rágógumi új fajtáját, az úgynevezett buborékoló rágógumit. Buborékol, buborékol kisfim, aztán pedig kifujod a buborékot és addig fújod, fújod, amíg a buborék szét nem pukkan. A baj csak az, hogy a háború folytán a buborékoló rágógumi gyártását nagymértékben csökkentették... Minden országban találunk sajátoságos, néha egészen furcsa szokásokat... Ha bármit nem ért, forduljon bizalommal a Válaszoló Györgyhez — az mindent megmagyaráz«.

Bevallom, sok kérdésem van ehhez a »Válaszoló György«-höz:

Ha szereti a »hamisítatlan igazságot« miért van az adásaiban anynyi valótlanság?

Ha a »barátságot« akarja fejleszteni, miért szít szavaival ellenségeskedést?

»A keresztes hadjárat« és egyéb neofasiszta jelszavak — buborékok, amelyek gyorsan szétpukkanak. Ha már feltaláltak egy különleges »buborékoló rágógumit« — miért fújják világgá ezeket a buborékokat?

Amerikának vannak tudósai, írói, mérnökei, akikre joggal büszke. Van népe, amely a fasizmus ellen harcolt. Vannak becsületes szabadságszerető emberei. Miért nem engedik ezeket az embereket a mikrofon elé?

Az amerikai orosznyelvű adások a reakciósook hamis hangja helyett miért nem az amerikai nép hangját tükrözik vissza?

GÁL LÁSZLÓ:

MUNKÁS A TENGEREN

1.

A szónak más az íze most,
a »más«-nak más a hangja;
a színe is, hol holdsugár,
hol hullám halló habja,

amint fehéren megtörik
és ráborul a partra,

S az íznek más a szava most,
a szó maga is édes;
elnyúlik puha asztalon, —
olyan, akár a rótes,

Dohog a mozdony, szaladunk,
s történik száz csoda...
Míránk nem vár hiába tenger,
mi — eljutunk oda!